

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

DŮCHODOVÝ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE

Vedoucí práce: Mgr. Jana Šimečková

Autor práce: Eliška Šípová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: kombinovaná

Ročník: 3.

2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

26. 3. 2013

.....
Eliška Šípová

Poděkování

Děkuji vedoucí práce paní Mgr. Janě Šimečkové za cenné rady, vstřícnost a věnovaný čas odbornému vedení při zpracování mé bakalářské práce.

OBSAH:

Úvod.....	5
1. Teoretická část	6
1.1 Sociální zabezpečení	6
1.1.1 První pilíř sociálního zabezpečení	6
1.1.2 Orgány sociálního zabezpečení.....	8
1.2 Důchodové pojištění.....	10
1.2.1 Systém povinného důchodového pojištění.....	11
1.2.1.1 Účast na důchodovém pojištění	11
1.2.1.2 Doby pojištění.....	15
1.2.2 Druhy důchodů.....	17
1.2.3 Žádost o důchod	24
1.3 Důchodová reforma	25
1.3.1 První pilíř	27
1.3.2 Druhý pilíř.....	29
1.3.3 Třetí pilíř	31
1.4 Předdůchody.....	32
2. Praktická část	34
2.1 Vyhodnocení anketního šetření	35
2.2 Diskuse a výsledky šetření	44
3. Závěr	46
Seznam použitých zdrojů	47
Seznam obrázků	49
Seznam tabulek	49
Seznam příloh.....	49
Abstrakt.....	55
Abstract	56

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je Důchodový systém v České republice. Důchodový systém v České republice hraje nezastupitelnou a důležitou roli v životě každého z nás. V této práci se věnuji důchodovému systému jako celku včetně implementace zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření a zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění zákona č. 403/2012 Sb., dle platných právních norem.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. Vzhledem ke skutečnosti, že odchod do důchodu je pro všechny žadatele spojen s poklesem životního příjmu, je zajímavé sledovat, kdy se vyplatí vstoupit do druhého pilíře. Této otázce se věnuji v praktické části.

V první části popisuji důchodový systém České republiky, přičemž mým cílem je snaha proniknout do uvedené problematiky co nejhluběji a nejpodrobněji. Téma je velice obsáhlé a je těžké se vyznat v nových právních normách, proto se budu snažit udělat stručný přehled o této problematice. V bakalářské práci jsou použity zejména tyto zdroje: Kahoun V., Arnoldová A. a Keller J. Další informace mi poskytnou: zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Druhá část bakalářské práce je anketní šetření. Podkladem pro praktickou část mé práce je vlastní anketní šetření na Okresní správě sociálního zabezpečení ve Strakonících. Cílem tohoto šetření je zjistit, do jaké míry a v jaké výši si klienti platí penzijní připojištění a zda vstoupili do II. pilíře. Hlavním cílem tohoto šetření je zodpovězení hlavní hypotézy a její potvrzení nebo vyvrácení. Hypotéza:

„Domnívám se, že i po reformě důchodového systému lidé ve většině využívají doplňkové důchodové spoření.“

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila hlavně z důvodu, že jsem zaměstnankyně OSSZ ve Strakonících. Za poslední rok se v důchodovém systému změnilo mnohé a mám pocit, že mnoho lidí má problém se v tomto velkém množství informací orientovat. Doufám, že tato bakalářská práce přispěje k lepší přehlednosti v důchodovém systému.

1. Teoretická část

1.1 Sociální zabezpečení

Označení „sociální zabezpečení“ vzniklo ve 20. století. Historickým předchůdcem byla chudinská péče, která byla po dlouhou dobu záležitostí soukromých dobrovolných iniciativ, jako byly církve, spolky, obce, svobodná města. Později převzal péči o chudé na sebe stát. Sociální zabezpečení je jádrem sociální politiky státu, kterou lze pojmenovat jako soustavné a cílevědomé úsilí o změnu nebo o udržení a fungování svého sociálního systému. Vývoj pojmu sociální zabezpečení významně ovlivnila teorie sociálního státu nazývaná pod anglickým označením social welfare state, do češtiny lze přeložit jako „stát sociálního blahobytu“.¹

Pojem sociální zabezpečení používáme, když hovoříme o státem zajištěné sociální bezpečnosti občana při vzniku sociální události.

Sociálním zabezpečením se rozumí zařízení, instituce a opatření, jejichž prostřednictvím se zabezpečují občané pro případ:

- nemoci,
- pracovního úrazu a nemoci z povolání,
- těhotenství a mateřství,
- výchovy dětí a rodičovství,
- stáří,
- invalidity,
- ztráty živitele,
- nezaměstnanosti.

Sociální zabezpečení je formou společenské pomoci z hlediska finančního i naturálního v určitých životních situacích.²

1.1.1 První pilíř sociálního zabezpečení

Důchodové pojištění patří do prvního pilíře sociálního pojištění. První pilíř se zabývá sociálními situacemi, na které je možné se dopředu připravit, je možný odklad části finančních prostředků k řešení budoucí sociální situace.

¹ Srov. KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.25.

² Srov. ČERNÁ, J. *Právo sociálního zabezpečení*. Pelhřimov: Čeněk Aleš, 2002. s. 11.

Jedná se např. o:

- případy ztráty zaměstnání (pojištění v nezaměstnanosti, tj. příspěvek na státní politiku zaměstnanosti),
- ztrátu zdraví (zdravotní pojištění),
- krátkodobou ztrátu pracovní schopnosti (nemocenské pojištění),
- dlouhodobou ztrátu pracovní schopnosti (důchodové pojištění),
- ztrátu výdělečných schopností v důsledku pracovního úrazu nebo nemoci z povolání (úrazové pojištění).

Dlouhodobé sociální události jsou řešeny důchodovým pojištěním, což znamená:

- stáří,
- invalidita,
- ovdovění a osiřené.

Občan pojištěním odkládá část svých příjmů a část své spotřeby na budoucí nejistou sociální událost a chrání se tak před negativními důsledky těchto situací a současně vytváří fondy, které umožňují, aby byl zabezpečen v situacích, které by sám ze svých příjmů nemohl zajistit.³

Obr. 1 Systém sociálního pojištění

Zdroj: ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012.

³ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 9.

1.1.2 Orgány sociálního zabezpečení

„Sociální zabezpečení provádí orgány sociálního zabezpečení, zaměstnavatelé a ve vymezeném rozsahu i též obce.

MPSV, ČSSZ a OSSZ zajišťují provádění důchodového pojištění pro všechny pojištěnce, kromě osob ve služebním poměru. Prováděním důchodového pojištění těchto osob jsou pověřena příslušná ministerstva. Zákon vymezuje úkoly jednotlivých orgánů důchodového pojištění, stanovuje jejich oprávnění a upravuje jejich vzájemnou součinnost a spolupráci.“⁴

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo kontroluje a řídí výkon státní správy v sociálním zabezpečení, řídí Českou správu sociálního zabezpečení. Vytváří úkoly vyplývající z mezinárodních smluv v sociálním zabezpečení a úkoly, které souvisejí s dalším rozvojem sociálního zabezpečení.⁵

MPSV posuzuje pracovní schopnost a zdravotní stav občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění a odvolacího řízení správního, pokud napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě posudku Okresní správy sociálního zabezpečení, i za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Ministr práce a sociálních věcí má možnost odstranit tvrdosti zákona, které se vyskytnou při provádění sociálního zabezpečení. Pro Českou správu sociálního zabezpečení poskytuje ministerstvo potřebné údaje:

- o době vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- o datu přiznání,
- o podpoře v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci,
- o pracovních úrazech a nemocech z povolání.⁶

Česká správa sociálního zabezpečení

Česká správa sociálního zabezpečení plní úkoly při výplatě dávek do ciziny. Koordinuje činnosti Okresní správy sociálního zabezpečení a vydávání předepsaných tiskopisů. ČSSZ eviduje registr důchodového pojištění. Zajišťuje rozhodnutí o dávkách důchodového pojištění a jejich následnou výplatu, dále má pravomoc

⁴ KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.243.

⁵ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 16.

⁶ Tamtéž s. 16.

rozhodovat o odstranění tvrdostí, které se mohou vyskytnout při provádění sociálního zabezpečení.⁷

Okresní správa sociálního zabezpečení

OSSZ rozhoduje o vzniku a zániku důchodového pojištění. Tato instituce Ministerstva práce a sociálních věcí eviduje občany dobrovolně důchodově pojištěné, kteří si navíc dobrovolně platí důchodové pojištění. S klienty vyřizuje žádosti o dávkách důchodového pojištění. Podklady pro rozhodnutí o důchodech a pro vymáhání neprávem vyplácených částek předává České správě sociálního zabezpečení na její žádost. OSSZ má dále na starosti ověření plnění povinností občanů a zaměstnavatelů v důchodovém pojištění.⁸

Eviduje statistiku a účetní evidenci předepsanou v sociálním zabezpečení, dále evidenci důchodového pojištění OSVČ a občanů dobrovolně účastných důchodového pojištění. Posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů. Vybírá pojistné na sociálním zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Na žádost osob samostatně výdělečně činných a zaměstnavatelů vydává potvrzení o bezdlužnosti. Dále OSSZ rozhoduje o pojistném, penále a přírážce k pojistnému, v případě dluhu o zřízení zástavního práva.⁹

Ministerstva spravedlnosti, vnitra a obrany

„Řídí, provádějí a kontrolují důchodového pojištění u osob ve služebním poměru a to:

- *ministerstvo obrany u vojáků z povolání,*
- *ministerstvo vnitra u příslušníků Policie ČR, příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR, příslušníků Bezpečnostní informační služby a příslušníků Úřadu pro zahraniční styky a informace,*
- *ministerstvo spravedlnosti u příslušníků Vězeňské služby ČR.*

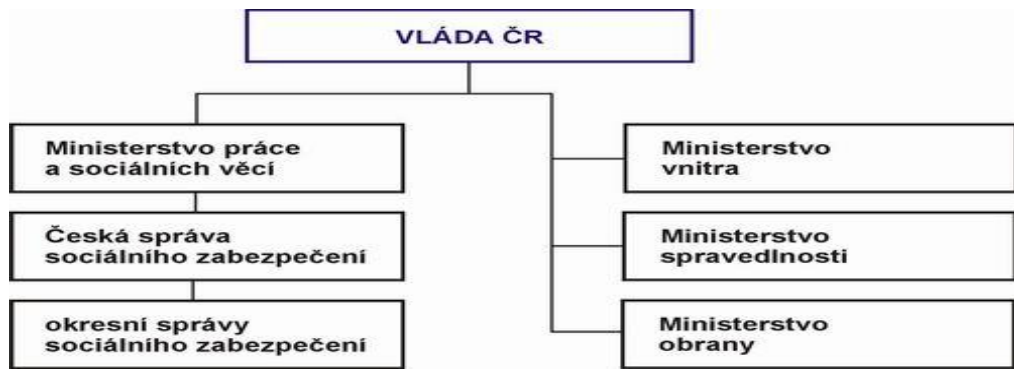
*Ministři obrany, vnitra a spravedlnosti mohou v oboru své působnosti odstraňovat tvrdosti zákona, které se vyskytly při provádění důchodového pojištění.*¹⁰

⁷ Tamtéž s. 16.

⁸ Srov. KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.244.

⁹ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s.18.

¹⁰ KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.246.

Obr. 2 Orgány sociálního zabezpečení
zdroj: ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I.*

1.2 Důchodové pojištění

Důchodové pojištění patří do sociálního zabezpečení ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. V České republice má důchodové pojištění dlouholetou tradici, dotýká se každého občana. Od roku 1996 je základní důchodové pojištění založeno na těchto principech:

- 1) *„jednotná úprava – pro jednotlivé skupiny pojištěnců platí jednotné zásady pro nároky na důchody a jejich výpočet, to platí i pro cizince*
- 2) *povinná účast – při splnění stanovených podmínek je systém povinný pro všechny ekonomicky aktivní osoby*
- 3) *solidarita – v důchodovém pojištění se uplatňuje jednak princip solidarity pojištěnců s vyššími příjmy a s pojištěnci s nižšími příjmy a jednak princip solidarity osob ekonomicky aktivních s osobami, které pobírají důchody*
- 4) *sociální aspekt – pro systém důchodového pojištění je charakteristický široký okruh náhradních dob pojištění, tj. dob, za které pojištěnec neplatí pojistné na důchodovém pojištění a přesto se mu tyto doby započítávají pro účely důchodového pojištění*
- 5) *zásluhovost – na důchodové pojištění se platí stanovené pojistné, jež je určeno z příslušného vyměřovacího základu, který pak slouží ke stanovení základu pro výpočet důchodu*
- 6) *dynamičnost – řada prvků konstrukce výpočtu důchodu se každoročně upravuje s přihlédnutím k ekonomickému vývoji“¹¹*

¹¹ KAHOUN, V. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. Praha: Triton, 2008. s. 46.

Člověk se může připravit na stáří třemi způsoby:

- 1) může odložit současnou spotřebu a ukládat své úspory do akcií, dluhopisů, atd.),
- 2) člověk zplodí a vychová děti, když jsou mladé, rodiče jim zajišťují jídlo, ošacení, když jsou velké, tak děti vracejí rodičům dary v podobě peněžních transferů,
- 3) člověk se účastní programu sociálního pojištění.¹²

1.2.1 Systém povinného důchodového pojištění

Systém povinného důchodového pojištění je pro všechny fyzické osoby samostatně výdělečně činné. Zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, se zavedly hlavní záměry hmotně právní úpravy transformace důchodového zabezpečení.

Další právní předpisy upravují:

- organizaci o provádění pojištění,
- povinnosti pojištěných osob, příjemců dávek a zaměstnavatelů a jejich odpovědnost v pojištění,
- pojistné na pojištění.¹³

1.2.1.1 Účast na důchodovém pojištění

Účast na důchodovém pojištění klade velký význam při stanovení dob pojištění a náhradních dob pojištění. Účast se neváže na občanství České republiky nebo na trvalý pobyt na území České republiky. Účast je buď povinná nebo dobrovolná. Souběh povinné a dobrovolné účasti je možný.¹⁴

Povinná účast na důchodovém pojištění

„Důchodové pojištění je povinné pro všechny fyzické osoby samostatně výdělečně činné. Pojištění jsou při splnění podmínek účastni:

- a) *zaměstnanci v pracovním poměru,*

¹² KREBS, V. *Solidarita a ekvivalence v sociálních systémech*. Praha: Copyright, 2009. s. 74.

¹³ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 83.

¹⁴ Srov. KAHOUN, V. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. Praha: Triton, 2008. s. 47.

- b) *příslušníci Policie ČR, Vězeňské služby ČR, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Celní správy ČR a Hasičského záchranného sboru ČR, vojáci z povolání a státní zaměstnanci podle služebního zákona,*
- c) *členové družstva v družstvech,*
- d) *osoby, které jsou jmenovány nebo voleny do funkce vedoucího správního úřadu nebo do funkce statutárního orgánu právnické osoby, a osoby, které vykonávají veřejnou funkci mimo pracovní nebo služební poměr,*
- e) *osoby samostatně výdělečně činné,*
- f) *zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,*
- g) *soudci,*
- h) *členové zastupitelstev územních samosprávných celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy,*
- i) *poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu ČR,*
- j) *prezident republiky, členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, předseda Energetického regulačního úřadu,*
- k) *dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,*
- l) *pěstouni, kteří vykonávají pěstounskou péči v zařízeních pro výkon pěstounské péče,*
- m) *osoby ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do práce,*
- n) *osoby, které se soustavně připravují na budoucí povolání studiem na střední nebo vyšší odborné škole nebo vysoké škole v ČR, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let v období před rokem 2010,*
- o) *osoby vedené v evidenci úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci,*
- p) *osoby se zdravotním postižením zařazené v teoretické a praktické přípravě pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost,*
- q) *osoby konající vojenskou službu v ozbrojených silách ČR,*
- r) *osoby konající civilní službu (do 31.12.2004),*
- s) *osoby pečující osobně o dítě ve věku do čtyř let,*

- t) *osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I. (lehká závislost), ve stupni II. (středně těžká závislost), ve stupni III. (těžká závislost) a ve stupni IV. (úplná závislost),*
- u) *poživatelé invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně z českého pojištění, a to do dosažení věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod,*
- v) *osoby po skončení výdělečné činnosti, která zakládala jejich účast na nemocenském pojištění, po dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti, kterou si nepřivodily úmyslně,*
- w) *pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů,*
- x) *společníci a jednatele společnosti s ručením omezených a komanditisté komanditní společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni,*
- y) *členové družstva, kteří vykonávají činnost v orgánech družstva mimo pracovněprávní vztah za odměnu.*¹⁵

Dobrovolná účast na důchodovém pojištění

Pro přiznání invalidního, pozůstalostního a starobního důchodu je nutná doba pojištění. V posledních letech se Česká správa sociálního zabezpečení více setkává s případy, kdy klientům chybí tato doba pojištění. Klient je v tomto případě místo důchodu odkázán na sociální dávky jen za určitých podmínek. Tato situace se může vyřešit formou dobrovolného důchodového pojištění, ale s podmínkou dosažení 18 let. Lidé, kteří nemají splněnou dobu pojištění, si ji mohou doplatit. Od 21. srpna 2008 je možné po podání žádosti o důchod pojistné na dobrovolné pojištění doplatit, pro jehož nárok a výši budou započteny doplacené doby.¹⁶

Pojištěnec si může doplatit max. 1 rok za dobu před dnem podání přihlášky k dobrovolnému důchodovému pojištění. Tyto osoby musí odvádět pojistné na důchodové pojištění pokaždé za celé kalendářní dny. K dobrovolnému důchodovému pojištění se může klient přihlásit zpětně 2 roky. Těmito důvody jsou:

- a) uchazeči o zaměstnání vedeni v evidenci Úřadu práce po dobu, kdy jim nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci,
- b) přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v ČR,

¹⁵ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I.* Praha: Grada, 2012. s. 88-90.

¹⁶ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I.* Praha: Grada, 2012. s. 99.

- c) výdělečné činnosti v cizině po 31.12.1995,
- d) doba pobytu v cizině,
- e) doba, po kterou je pojištěnec poslancem/poslankyní Evropského parlamentu.¹⁷

Dobrovolné pojištění „bez uvedení důvodu“ znamená, že pojištěny mohou být osoby starší 18 let, pokud podaly přihlášku k účasti. Občan může být dobrovolně účastný nejvýše 10 let, účast nemusí trvat nepřetržitě, přihlásit se může zpětně maximálně 1 rok. Výše dobrovolného důchodového pojištění nyní činí 1 812,- Kč.¹⁸

Účast pojištění osob samostatně výdělečně činných

Za osobu samostatně výdělečně činnou se považuje osoba, která má splněnou povinnou školní docházku, dovršila věku 15 let, vykonává samostatnou výdělečnou činnost nebo spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti.

„Výkonem samostatné výdělečné činnosti se rozumí např.:

- a) *provozování zemědělské výroby, hospodaření v lesích a na vodních plochách,*
- b) *provozování živnosti na základě oprávnění provozovat živnost podle zákona o živnostenském podnikání,*
- c) *činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti vykonávaná pro tuto společnost,*
- d) *výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů,*
- e) *výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů,*
- f) *výkon činnosti neuvedených výše a vykonávaných vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmu.*¹⁹

Osoba samostatně výdělečně činná může být účastna pojištění jen jednou, a to i v případě pokud vykonává několik činností či spolupracuje při výkonu několika těchto činností nebo tyto činnosti vykonává současně. Jak se rozlišuje hlavní pracovní poměr a vedlejší pracovní poměr zaměstnanců, tak se i u OSVČ rozlišuje hlavní samostatná výdělečná činnost a vedlejší. Samostatná výdělečná činnost se považuje za hlavní v období, ve kterém se SVČ nepovažuje za vedlejší SVČ.²⁰

¹⁷ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 99-100.

¹⁸ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 100.

¹⁹ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 96.

²⁰ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 97.

1.2.1.2 Doby pojištění

Důchodové pojištění rozlišuje dva pojmy:

- a) dobu pojištění,
- b) náhradní dobu pojištění.

Dobou pojištění je po 31. prosinci 1995 doba účasti na pojištění.

Za dobu pojištění se považuje doba účasti na důchodovém pojištění osob, za kterou bylo v České republice odvedeno pojistné. Pokud zaměstnavatel pojistné neodvedl i tak se tato podmínka považuje ve většině případů za splněnou.²¹

„Za dobu pojištění se nepovažují kalendářní měsíce, ve kterých nebyly dosaženy příjmy započitatelné do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného na důchodové pojištění proto, že osoby účastné důchodového pojištění nevykonávaly činnost zakládající účast na důchodovém pojištění, ani nepobíraly dávky nemocenského pojištění nahrazující ušlý příjem, popřípadě nebyly uznány dočasné práce neschopnými nebo jim nebyla nařízena karanténa.“²²

Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod osob, které dosáhly důchodového věku v roce 2012, je nejméně 28 let, nejméně 18 let pojištění postačí osobám, které v roce 2012 dosáhly věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk muže stejného data narození. Pokud je osobě 65 let, vznikne jí nárok na starobní důchod, pokud splnila podmínky nároku na invalidní důchod.²³

O náhradní dobu na důchodové pojištění se jedná, není-li placeno pojistné. Náhradní doba pojištění musí být získána na území České republiky a to získáním alespoň jednoho roku doby pojištění, s tím, že tato doba nemusí být získána v období před náhradní dobou. Získání dob pojištění je důležité pro vznik nároku na dávky důchodového pojištění a na jejich délce též závisí i výše procentní výměry důchodu.²⁴

²¹ Srov. KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.224.

²² PŘIB, J. *Kdy do důchodu a za kolik*. Praha: Grada, 2012. s. 33.

²³ Srov. Česká správa sociální zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 29.12.2011.[cit. 2012-11-20]. Dostupné z: < <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/ucast-na-pojisteni> >.

²⁴ Srov. KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.224.

Způsob výpočtu důchodu

Výše důchodu se skládá ze dvou složek. První složkou je základní výměra, která se stanoví procentní sazbou z průměrné mzdy. Základní výměra je jednotná pro všechny druhy důchodů, výše je zákonem stanovena pevnou částkou, nyní činí 2 330,- Kč měsíčně. Druhou složkou je procentní výměra, která se stanoví individuálně procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění. Výše procentní výměry 1,5 % výpočtového základu za každý celý rok pojištění činí nejméně 770,- Kč měsíčně.²⁵

I v České republice se někteří lidé dožívají krásných 100 let věku, pokud se některý občan dožije těchto let, tak se procentní výměra vypláceného důchodu zvyšuje o 2000,- Kč měsíčně.

Výpočtový a vyměřovací základ

Výpočtový základ lze považovat jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce v rozhodném období. Za roční vyměřovací základ pojištěnce se považuje úhrn vyměřovacích základů za jednotlivý kalendářní rok rozhodného období vynásobený koeficientem nárůstu všeobecného vyměřovacího základu. Výpočtovým základem v důchodovém pojištění je osobní vyměřovací základ, který se vypočte jako měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období, z tohoto období se vyloučí některé doby. Jedná se o doby, kdy pojištěnec nedosáhl příjmů zahrnutých do vyměřovacího základu.²⁶

Rozhodné období

Rozhodným obdobím je období, ze kterého se zjišťují osobní vyměřovací základy. Začíná kalendářním rokem následujícím po roce, ve kterém pojištěnec dovršil 18 let věku a končí kalendářním rokem, který předchází roku přiznání důchodu. Do rozhodného období se nezapočítávají kalendářní roky před rokem 1986. Pokud v tomto rozhodném období není aspoň pět kalendářních roků s vyměřovacím základem, prodlouží se období před rok 1986 postupně, aby se zahrnul jeden rok, ve kterém pojištěnec dosáhl věku 18 let.²⁷

²⁵ Srov. KAHOUN, V. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. Praha: Triton, 2008. s. 53.

²⁶ Srov. KAHOUN, V. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. Praha: Triton, 2008. s. 54.

²⁷ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 95.

Vyloučené doby

„Vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisu platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku. Vyloučenými dobami se rozumí doby po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti na pojištění osob.“²⁸

Vyloučenou dobou se rozumí, kdy pojištěnec nemá příjmy. To znamená, že počet dnů v rozhodném období se sníží o počet dnů připadajících na náhradní doby pojištění.²⁹

1.2.2 Druhy důchodů

Česká správa sociálního zabezpečení rozhoduje o dávkách důchodového pojištění. Důchody z českého důchodového pojištění jsou řádné i předčasné:

- starobní,
- invalidní,
- vdovský a vdovecký,
- sirotčí.

Starobní důchod

Starobní důchod je nejrozšířenějším druhem důchodu, který slouží k zajištění občanů na stáří. Je nejčastější dávkou systému důchodového pojištění. Pro přiznání důchodu jsou důležité dvě podmínky:

- získání stanovené doby pojištění,
- dosažení určitého věku.

Zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, bylo zavedeno postupné zvyšování věku pro nárok na starobní důchod, u mužů o 2 měsíce a u žen o 4 měsíce za každý rok. Výše základní výměry starobního důchodu činí 9 % průměrné mzdy měsíčně. Výše procentní výměry starobního důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění. Potřebná doba pojištění se od roku 2009

²⁸ Úplné znění, *Sociální pojištění. Důchodové pojištění*. Sagit, 2012. s. 139.

²⁹ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 95.

prodlužuje o jeden rok až do roku 2018. Pojištěnec má nárok na starobní důchod, pokud získal dobu pojištění:³⁰

„Nárok na starobní důchod i jeho výše jsou v systému závislé na výši a délce placení pojistného. I v minulosti bylo problémem, že ženy nejednou neměly žádnou nebo jen velice nízkou penzi. Tato situace zevšeobecňuje spolu s tím, jak se prodlužuje lidský věk a jak ubývá dětí.“³¹

rok	doba pojištění (roky)
2010	26
2011	27
2012	28
2013	29
2014	30
2015	31
2016	32
2017	33
2018	34
2019	35

Obr. 3 Doby pojištění

Zdroj: Arnoldová A. *Sociální zabezpečení*. Praha: Grada, 2012.

Stárnutí je také procesem změn v pracovních a životních dispozicích organismu. Jde o proces pozvolný, který může být přiměřený okolnostem. Stárnutí má ve svém konečném výsledku podobné následky jako invalidita.³²

„Pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, pokud získal dobu pojištění nebo do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše

- a) 3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let,*
- b) 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.“³³*

Jednou z podmínek pro nárok na starobní důchod je splnění důchodového věku.

³⁰ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 104.

³¹ KELLER, J. *Soumrak sociálního státu*. Praha: Slon, 2009. s. 68.

³² Srov. TOMEŠ, I. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: Věšhrad, 1995. s. 158.

³³ Úplné znění. *Sociální pojištění. Důchodové pojištění*. Sagit, 2012. s. 145.

Jedná se o věk pro odchod do starobního důchodu. Před rokem 1936 důchodový věk činí:

- a) u mužů 60 let
- b) u žen:
 - 1) 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,
 - 2) 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
 - 3) 55 let, pokud vychovaly dvě děti,
 - 4) 56 let, pokud vychovaly jedno dítě nebo
 - 5) 57 let.

„Pojištěncům, kteří se narodili po roce 1977, se důchodový věk stanoví, že se k věku 67 let přičte počet kalendářních měsíců, který odpovídá dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1977.“³⁴

Předčasný starobní důchod

Ve srovnání s tzv. řádným starobním důchodem, který vznikne pojištěnci dosažením příslušného věku, může také vzniknout tzv. předčasný starobní důchod, nyní má pojištěnec nárok na odchod do důchodu o tři roky dříve než nárok na řádný starobní důchod. Předčasný starobní důchod je přiznáván před dosažením důchodového věku, proto je nižší než starobní důchod.³⁵

Od přiznání předčasného důchodu do dosažení důchodového věku se tato doba nezapočítává, ale za tuto dobu se procentní výměra snižuje o:

- a) 0,9 % výpočtového základu za období prvních 360 kalendářních dnů,
- b) 1,2 % výpočtového základu za období od 361. kalendářního dne do 720. kalendářního dne,
- c) 1,5 % výpočtového základu za období od 721. kalendářního dne, výše procentní výměry nesmí být nižší, než 770,- Kč měsíčně.

Pojištěnec má nárok na předčasný důchod, jestliže splňuje potřebnou dobu pojištění a do dosažení důchodového věku mu chybí nejméně:

- a) 3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let,
- b) 5 roků, pokud jeho důchodový věk je alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.

³⁴ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 104.

³⁵ VOŘÍŠEK, V. *Takzvaný předčasný starobní důchod*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 2. roč. 2012. s. 7-8.

Ostatní typy a druhy důchodů se můžou přiznat zpětně, ale předčasný starobní důchod se může přiznat nejdříve ode dne podání žádosti o jeho přiznání.³⁶

Invalidní důchod

Definice invalidity spočívá v zavedení 3 stupňů místo dřívějšího rozdělení plná invalidita a částečná invalidita. Od roku 1.1.2010 v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění již nepatří pojem plný a částečný důchod, rozlišuje se nyní na invalidní důchod pro invaliditu prvního, druhého a třetího stupně. Rozdíl mezi stupni invalidity spočívá v míře poklesu pracovní schopnosti pojištěnce, což vede ke ztrátě na výdělku, který je odškodněn invalidním důchodem.³⁷

Při posuzování invalidity musí pojištěnec předstoupit před kontrolní lékařskou prohlídku na příslušné Okresní správě sociálního zabezpečení.

Invalidita může mít zdravotní, pracovní, právní, pracovní právní a sociálně ekonomickou stránku. *„Invalidita je dlouhodobě snížená až nulová schopnost soustavné výdělečné činnosti za určitých právních, ekonomických a sociálních podmínek. Považuje se za poruchu zdraví dlouhodobého až trvalého charakteru, která má za následek relevantní pokles nebo ztrátu schopnosti pracovat.“*³⁸

Pojištěnec má nárok na invalidní důchod pokud nedosáhl věku 65 let a stal se invalidním a získal určitou dobu pojištění, a nebo se stal invalidním kvůli pracovnímu úrazu. Pojištěnec je invalidní, pokud jeho pracovní schopnost klesla o:

- a) nejméně o 35 %, nejvíce o 49 %, jde o invaliditu prvního stupně,
- b) nejméně o 50 %, nejvíce o 69 %, jde o invaliditu druhého stupně,
- c) nejméně o 70 %, jde o invaliditu třetího stupně.³⁹

Výše invalidního důchodu se skládá také jako starobní důchod ze základní výměry, která činí nyní 2 330,- Kč měsíčně a z procentní výměry, která se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu a dopočtené doby získané do důchodového věku.

³⁶ Srov. Tamtéž. s. 8.

³⁷ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 112.

³⁸ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 114.

³⁹ Srov. Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [online] Poslední aktualizace: 29.12.2011.[cit. 2012-12-10]. Dostupné z: <<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/invalidni-duchody>>

Sazby činí:

- a) u invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně 0,5 %,
- b) u invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně 0,75 %,
- c) u invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně 1,5 %.

Zůstává v platnost procentní výměra 770,- Kč měsíčně, bez ohledu na stupeň invalidity.

Dopočtená doba se nebere v úvahu pokud:

- invalidita byla následkem úmyslného poškození zdraví, které si pojištěnec způsobil sám nebo nechal způsobit,
- poškození zdraví pojištěnce bylo jako následek jeho úmyslného trestného činu.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod je stanovena:

- a) do 20 let méně než jeden rok,
- b) od 20 let do 22 let jeden rok,
- c) od 22 let do 24 let dva roky,
- d) od 24 let do 26 let tři roky,
- e) od 26 let do 28 let čtyři roky a
- f) nad 28 let pět roků.⁴⁰

Na invalidní důchod tzv. „invaliditu z mládí“ má nárok osoba, která byla uznána invalidní pro invaliditu třetího stupně (dříve plný invalidní důchod), dovršila 18 let věku a má trvalý pobyt v České republice. Výše procentní výměry činí 45 % měsíčně z výpočtového základu, který se stanoví ze všeobecného vyměřovacího základu (o dva roky předchází roku přiznání invalidního důchodu, vynásobeného přepočítacím koeficientem).

Invalidní důchod zaniká dnem, kdy pojištěnec dovršil věku 65 let nebo důchodového věku, pokud je vyšší než 65 let.⁴¹

⁴⁰ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 118.

⁴¹ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 121-122.

Pozůstalostní důchody

Pozůstalostními důchody se myslí:

- a) vdovský a vdovecký důchod,
- b) sirotčí důchod.

Vdovský a vdovecký důchod

Během života může nastat i tragická událost, kdy manželé mohou přijít jeden o druhého. Pokud zemře manžel, tak pozůstalé manželce je vyplácen vdovský důchod. Zemře-li manželka, pak manželovi je vyplácen vdovecký důchod. Musí být splněny zákonem stanovené podmínky, které jsou stejné pro poskytování vdoveckého či vdovského důchodu.

Podmínky jsou:

- 1) zemřelá manželka (manžel) byla poživatelkou nějakého důchodu,
- 2) ke dni úmrtí byla splněna podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní nebo starobní důchod, úmrtí mohlo být i následkem pracovního úrazu.

Vdovský a vdovecký důchod náleží pod dobu jednoho roku od smrti manžela nebo manželky.⁴²

Po uplynutí doby má nárok na tyto důchody pozůstalá osoba, která:

- 1) *„pečuje o nezaopatřené dítě,*
- 2) *pečuje o dítě, které je závislé na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve IV stupni (úplná závislost),*
- 3) *pečuje o svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela (manželky), který s ní žije v domácnosti a je závislý na péči jiné osoby ve stupni II, III nebo IV,*
- 4) *je invalidním ve třetím stupni, nebo*
- 5) *dosáhla alespoň věku o 4 roky nižšího, než činí důchodový věk pro muže či ženu stejného data narození nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.*

⁴² Srov. KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.239.

Nárok na důchod zaniká uzavřením nového manželství. Zaniká dnem právní moci rozhodnutí soudu o tom, že vdova (vdovec) úmyslně způsobila smrt manžela jako pachatelka, spolupachatelka nebo účastnice trestného činu.“⁴³

Vdovský a vdovecký důchod se skládá ze základní výměry, která činí v roce 2013 2 330,- Kč měsíčně. Výše procentní výměry důchodu činí 50 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu III stupně, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době úmrtí. Pokud zemřelá (zemřelý) nepobírala invalidní pro invaliditu III. stupně nebo starobní důchod, je třeba nejdříve posoudit, zda měla nárok ke dni úmrtí na starobní důchod. Pokud by byl nárok na starobní důchod, musí se nejprve stanovit výše starobního důchodu a pak následně výše vdoveckého či vdovského důchodu.⁴⁴

Při obnově důchodu nesmí být výše procentní výměry nižší než procentní výměra, která náležela ke dni zániku na vdovecký či vdovský důchod. O tento druh důchodu se žádá u příslušné Okresní správy sociálního zabezpečení (podle trvalého bydliště).

Sirotčí důchod

Na tento důchod má nárok nezaopatřené dítě, kterému zemřel rodič, osvojitel nebo osoba, která převzala dítě do své péče. Dítě na ní bylo odkázáno výživou, kterou rodiče z vážných důvodů nemohli poskytnout, pokud pobírali starobní nebo invalidní důchod (nebere se ohled na stupeň důchodu), byla-li splněna podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní nebo starobní důchod, nastalo-li úmrtí následkem pracovního úrazu. Nárok na důchod není po pěstounovi nebo jeho manželovi. Sirotčí důchod zaniká osvojením.⁴⁵

Základní výměra sirotčího důchodu činí v roce 2013 2 330,- Kč měsíčně. Výše procentní výměry činí 40 procentní výměry starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu III . stupně, na který měl nebo by měl nárok zemřelý. Do 18 let věku dítěte náleží sirotčí důchod rodiči, po 18. roku věku náleží sirotčí důchod sirotkovi. O zaslání dávky do jeho rukou musí požádat Českou správu sociálního zabezpečení.

⁴³ ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 121-122.

⁴⁴ Srov. Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [online] Poslední aktualizace: 29.12.2011.[cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/pozustalostni-duchody>>

⁴⁵ Srov. KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. s.239.

Žádost o důchod se podává na příslušné Okresní správě sociálního zabezpečení, k žádosti se musí přiložit potřebné doklady zemřelého.⁴⁶

1.2.3 Žádost o důchod

Všechny žádosti o důchod sepisují jednotlivé OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno příslušné podle místa trvalého pobytu žadatele. Žádost lze sepsat nejdříve čtyři měsíce před požadovaným datem přiznání důchodu. Kromě oprávněného může žádost podat i zmocněnec, a to na základě plné moci předložené v písemné formě.

Pokud nemůže žadatel podat sám žádost o důchod z důvodu nepříznivého zdravotního stavu, může ji za něj sepsat jeho rodinný příslušník. Musí předložit souhlas oprávněného s podáním žádosti o dávku a také potvrzení lékaře, že zdravotní stav žadatele neumožňuje žádost o dávku sepsat. Při podání žádosti o dávku si občan může zvolit způsob výplaty důchodu, buď bezhotovostní na účet u bankovního ústavu nebo v hotovosti prostřednictvím České pošty. Kdykoli je možná požádat o změnu výplaty.

Nárok na výplatu vzniká podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodů.

Při uplatnění žádosti o **starobní nebo invalidní důchod** žadatel předkládá:

- 1) občanský průkaz (u cizinců pas či povolení k pobytu),
- 2) doklady o studiu, příp. učení,
- 3) muži předkládají doklady o výkonu vojenské služby,
- 4) ženy předkládají doklady prokazující výchovu dětí (rodné listy),

Tam, kde to připadá v úvahu:

- potvrzení zaměstnavatele o vyplácených náhradách za ztrátu na výděлку po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání),
- potvrzení zaměstnavatele o zvláštním příspěvku horníkům, vypláceném před rokem 1996,
- doklady prokazující zaměstnání v cizině,
- doklady prokazující dobu péče o osobu závislou, dříve bezmocnou.

⁴⁶ Srov. Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [online] Poslední aktualizace: 29.12.2011.[cit. 2012-12-18]. Dostupné z: <<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/pozustalostni- Duchody>>

Při podávání žádosti o pozůstalostní dávku, pokud již zemřelá osoba pobírala důchod, se předkládá:

- 1) občanský průkaz, u cizinců pas,
- 2) úmrtní list zesnulého,
- 3) oddací list – při žádosti o vdovský/vdovecký důchod,
- 4) rodné listy dětí, doklady o studiu.⁴⁷

Informativní osobní list důchodového pojištění

Občané si mohou jednou ročně požádat Českou správu sociálního zabezpečení o zaslání informativního osobního důchodového listu. Tento list obsahuje přehled dob důchodového pojištění, případně náhradních dob. Informativní list je občanovi zaslán do 90 dnů ode dne doručení jeho žádosti.⁴⁸

Evidenční listy

Evidenční list je veden zaměstnavatelem pro každého občana, který je účasten důchodového pojištění, za jednotlivý kalendářní rok. V každém roce se vede nový evidenční list.⁴⁹

1.3 Důchodová reforma

Důchodový systém v České republice je právně zakotven v několika předpisech. V současné době patří mezi základní zákony, které upravují nároky ze základního povinného důchodového pojištění, a to pro případ stáří, invalidity, úmrtí živitele zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění byl přijat v červnu 1995 s účinností od roku 1996. Doplnkové dobrovolné pojištění je uskutečňováno pomocí zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Produkty komerčních pojišťoven nabízejí další možnost individuálních forem zabezpečení. Jedná se o zákon

⁴⁷ Srov. *Jak žádat o důchod*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. Česká správa sociálního zabezpečení. č. 10/2012. s. 44.

⁴⁸ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 134.

⁴⁹ Srov. ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. s. 134.

č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví. Česká správa sociálního zabezpečení rozhoduje o nároku na důchod, jeho výši a výplatě s výjimkou případů, kdy jsou příslušné k rozhodování orgány sociálního zabezpečení ministerstev obrany, vnitra a spravedlnosti (v případě příslušníků ozbrojených sil a sborů). Legislativním základem je zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Právní úpravu vztahů financování obsahuje zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1993.⁵⁰

Účast v systému důchodového spoření, které upravuje zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření s účinností od 1. ledna 2013 následovně:

Účastníkem důchodového spoření může být osoba, která dosáhla věku 18 let, pokud uzavře s penzijní společností smlouvu o důchodovém spoření. Například osoba, které bude po 1. 1. 2013 18 a více let, může uvažovat, zda se do systému zapojí či ne, až do konce kalendářního roku, ve kterém dosáhne 35 let. Další spektrum potenciálních účastníků důchodového spoření tvoří osoby, kterým bude v roce 2013 více jak 35 let. V tomto případě se musí osoba rozhodnout, resp. uzavřít příslušnou smlouvu, do 6 měsíců od 1. 1. 2013. Je zde skupina osob starších 35 let, které mohou uzavřít smlouvu i po 30. červnu 2013. Jde o situace, kdy se taková osoba stává po 1. 1. 2013 poprvé poplatníkem pojistného na důchodové spoření. Od tohoto okamžiku má také 6 měsíců na to, aby se rozhodla (uzavřela smlouvu), zda chce spořit v rámci druhého pilíře.⁵¹

Občan má nyní několik možností, jak si zajistit spokojené stáří. Buď se spolehnout na stát a dále odvádět měsíčně povinnou platbu důchodového pojištění a popřípadě si něco naspořit formou penzijního spoření nebo vstoupí do II. pilíře a z pojistného mu stát odebere 3 % a 2 % dá ze svého úložiště na účet vybrané penzijní společnosti.⁵²

„Podstatou reformy je vyvedení několik procent důchodového pojištění z průběžného státního systému do soukromých penzijních fondů. Mluví se o třech

⁵⁰ Srov. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 16.1.2012. [cit. 2012-10-20]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/search.php>>.

⁵¹ Srov. ŠÁROVÁ VLKOVÁ, Š. *Změny v důchodovém pojištění související s důchodovou reformou*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 11. roč. 2012. s. 10.

⁵² Srov. *II. Pilíř důchodové reformy odstartoval*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. Česká správa sociálního zabezpečení. č. 2/2013. s. 3.

*procentech hrubé mzdy a k této částce pojištěnec ze svých příjmů měsíčně přidá další dvě procenta.*⁵³

Reforma povede k oslabení průběžného penzijního systému, který by mohl minimalizovat riziko zchudnutí seniorů, váže výši penzijního zajištění na výkonnost ekonomiky. Pojištěnci, kteří dobrovolně vstoupí do druhého pilíře, nebudou mít možnost z něj vystoupit. Zvláštní formu nového sociálního rizika budou představovat ti, kteří nebudou schopni dále fondu odvádět příspěvky. Např. z důvodu závažnějšího onemocnění, dlouhodobá nezaměstnanost). Účast ve druhém pilíři je spíše pro ty, kdo pobírají nadprůměrný příjem.⁵⁴

Reformy jsou v současné době prosazovány. Jejich cílem je řešit závazné problémy v oblasti důchodového a sociálního systému. Důchodová reforma říká občanům, aby odváděli 3 % ze svého příjmu z průběžného penzijního systému do soukromých penzijních fondů.⁵⁵

*„Základní princip reformy je jednoduchý. Reformátoři vyzývají občany: Pokud si připlatíte zhruba pětistovku ze svého, můžete nechat ve štýchu dnešní seniory, kteří platili poctivě po celý život na důchody pro generaci svých rodičů.*⁵⁶

Cíle důchodové reformy jsou:

- udržitelnost veřejných financí,
- rozložení rizik snížením závislosti na I.pilíři,
- zvýšení zásluhovosti a odpovědnosti,
- posílení mezigeneračních vazeb v rodině.

K naplnění těchto cílů se navrhuje změny v důchodovém systému, který se mění na tří pilířový:

1.3.1 První pilíř

Prvním pilířem je povinné základní důchodové pojištění, dávkově definované (DB) a průběžně financované (PAYGO – pay as you go, to znamená, co je vybráno, je hned vyplaceno důchodcům). Je univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby. Právní úprava je jednotná pro všechny pojištěnce, neexistují žádná

⁵³ KELLER, J. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Copyright, 2011. s.113.

⁵⁴ Srov. KELLER, J. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Copyright, 2011. s.115.

⁵⁵ Srov. Časopis Sociální práce č. 3/2012. *K čemu slouží reformy*. Asociace vzdělavatelů v sociální práci ve spolupráci s Fakultou sociálních studií Ostravské univerzity v Ostravě

⁵⁶ Časopis Sociální práce č. 3/2012. *K čemu slouží reformy*. Asociace vzdělavatelů v sociální práci ve spolupráci s Fakultou sociálních studií Ostravské univerzity v Ostravě

speciální odvětvová schémata. Pouze v oblasti organizačního a administrativního zabezpečení platí určité odchylky pro tzv. silové resorty (např. vojáci, policisté, celníci, hasiči). Důchod ze základního důchodového pojištění pobírá více než 99 % obyvatel ve věku vyšším, než je věková hranice pro nárok na starobní důchod. Je to stávající povinný průběžný systém, do kterého je odváděn příspěvek na důchodové pojištění. Do něho přispívají pracující a z něho dostávají dnešní penzisté důchody.⁵⁷

Dávkově definované systémy (DB - defined benefit) garantují určitou výši penzijních dávek, většinou v závislosti na kombinaci faktorů jako počet let, po které jedinec odváděl příspěvky do systému, výše příjmů jedince za určité období. Konkrétní výše důchodů se pak stanovuje poměrně komplikovaným způsobem.⁵⁸

„První průběžný důchodový pilíř zahrnuje státem vyplácené důchody. Prvním pilířem se nazývá proto, že je prvním důchodovým systémem, který ve vyspělých zemích vznikl, konkrétně koncem 19. století. V České republice je to základní a naprosto nejdůležitější zdroj příjmu v důchodu a více než 2,2 miliónu našich spoluobčanů každý měsíc z průběžného pilíře dostává starobní důchod v průměru přes 10 tisíc korun.“⁵⁹

Průběžným je proto, že peníze tímto systémem jen protékají. *„Česká správa sociálního zabezpečení jako správce prvního pilíře vybírá od zaměstnavatelů a od živnostníků ročně více než 300 miliard korun pojistného od přibližně 4,8 milionu ekonomicky aktivních osob a hned veškeré tyto prostředky průběžně vyplácí důchodcům.“⁶⁰*

Průběžný systém je tak nástrojem solidarity ekonomicky aktivních občanů s občany staršími. Každý z pracujících ví, že po skončení pracovní kariéry bude od státu dostávat z prvního pilíře pravidelný doživotní důchod. Jiný způsob výplaty ale možný není. První pilíř nám tak na jedné straně poskytuje jistotu, že ve stáří budeme mít příjem, na druhé straně pro pozůstalé neposkytuje žádnou formu dědictví při předčasném úmrtí. Protože ale důchodců přibývá a ekonomicky aktivních občanů ubývá, průběžný systém se dostává do ekonomické nerovnováhy a důchody

⁵⁷ Srov. PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. Praha: Univerzita J. A. Komenského. 2007. s. 27.

⁵⁸ Srov. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 30.10.2012. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

⁵⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 30.10.2012. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

⁶⁰ Srov. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 30.10.2012. [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

neporostou tak rychle jako mzdy. Proto se i v jiných zemích EU doplňují důchodové systémy dalšími pilíři.⁶¹

1.3.2 Druhý pilíř

Druhý důchodový pilíř vláda zavádí proto, abychom si mohli vytvořit na stáří úspory. Má vést občany k větší samostatnosti ve spoření na stáří. Existuje dobrovolné doplňkové, příspěvkově definované (DC), kapitálově financované penzijní připojištění se státním příspěvkem.

Příspěvkově definované systémy (DC - defined contribution) neposkytují svým účastníkům takovou míru jistoty ohledně výše jejich budoucích penzí. Účastníci platí stanovenou příspěvkovou sazbu, ale výše jejich budoucích penzí závisí, kromě velikosti odvedených příspěvků, také na míře výnosu z investování těchto úspor na kapitálovém trhu. Měsíční výše důchodu se v tomto systému vypočte podle tohoto vztahu:

*Celková výše naspořené částky (včetně zhodnocení)/ Počet let očekávané doby života ve věku odchodu do důchodu x 12.*⁶²

Druhý fondový (kapitálový) pilíř tzv. opt-out je státem organizovaný důchodový doplňkový systém. Forma účasti je buď povinná, nebo dobrovolná. Druhý pilíř úzce navazuje a doplňuje základní průběžný systém. Příjmy jsou ze stejného zdroje jako v prvním pilíři, tzn. část pojistného zaměstnavatelů a živnostníků.⁶³

Účast je dobrovolná, pokud osoba do systému vstoupí, nemůže z něj vystoupit a v systému zůstává až do přiznání starobního důchodu. Jakmile se účastník rozhodne vstup, tím se mu sníží povinné odvody do I. pilíře, a tím by měl přijít o adekvátní část důchodu z tohoto I. pilíře. Každý člověk do státního rozpočtu posílá na sociální pojištění 28 % ze své hrubé mzdy. Pokud osoba vstoupí do II. pilíře, bude odvádět jen 25 % a 3 % (to je částka, kterou by účastník odvedl jako pojistné na důchodové pojištění) půjdou na náš osobní účet u penzijní společnosti, kterou si občan vybere. Další 2 % si účastník přidá sám (celkově tedy bude účastníku spoření

⁶¹ Srov. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 01.11.2012. [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

⁶² Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 01.11.2012. [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

⁶³ Srov. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 01.11.2012. [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

z vyměřovacího základu sraženo 8,5 %, z toho 3,5 % jako platba do státního rozpočtu a 5 % jako platba na jeho důchodové spoření). Příspěvky neplatí pouze v období, ve kterém nemá příjmy podléhající odvodu pojistného.⁶⁴

Pro účastníky II. pilíře jsou tedy důležité dva kroky:

- 1) uzavřít smlouvu o důchodovém spoření s penzijní společností,
- 2) písemně oznámit každému „svému“ plátcí pojistného (současnému i budoucímu) či plátcově pokladně (obvykle mzdové účtárně), že tuto smlouvu uzavřel a stal se účastníkem důchodového spoření.⁶⁵

Vstup do dobrovolného opt-outu bude umožněn lidem mladším 35 let. Jejich rozhodnutí je pak nevratné, ze systému již nebudou moci vystoupit. Zda využijí tento systém, či nikoli, se lidé, kterým bude v době začátku platnosti zákona více než 35 let, budou moci rozhodnout v zásadě do konce prvního pololetí 2013. „Každý jsme povinně účastníkem státního důchodového pojištění. Ať se nám to líbí nebo ne, musíme České správě sociálního zabezpečení z každé stokoruny naší hrubé mzdy posílat prostřednictvím zaměstnavatele 28 korun (28 procent). ČSSZ tyto peníze potřebuje, a proto je ihned použije na výplatu důchodů našich starších spoluobčanů.“⁶⁶

Kapitálovým se nazývá proto, že s příjmy se hospodaří jiným způsobem. Příjmy každého účastníka jsou tohoto systému ve fázi spoření shromažďovány na osobním účtu a jako jeho kapitál jsou po několik desetiletí zhodnocovány na finančních trzích. „Do zhodnocování jsou téměř vždy zapojeny zahraniční finanční instituce (Švédsko, Chile, Švýcarsko, Nizozemí, Dánsko, Polsko, Slovensko a další).“ V jiných oblastech jako výběr pojistného nebo výplata penzí je obvyklé i zapojení státu. Po dosažení důchodového věku se z osobního účtu vyplácí penze. Druhý pilíř nabízí širší možnosti výplaty než první pilíř, je možné zvolit výplatu s pozůstalostní penzí, ve vybraných případech nastává dědění naspořených prostředků.⁶⁷

Důležitým rozhodnutím při vstupu do II. pilíře je volba investičních strategie. Penzijní společnosti nabízí čtyři druhy fondů – státní dluhopisy, konzervativní,

⁶⁴ Srov. ŠÁROVÁ VLKOVÁ, Š. *Změny v důchodovém pojištění související s důchodovou reformou*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 11. roč. 2012. s. 11.

⁶⁵ Srov. URBAN, R. *II. pilíř penzijního systému*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 7. roč. 2012. s. 9.

⁶⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 22.10.2012. [cit. 2012-11-04]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

⁶⁷ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 22.10.2012. [cit. 2012-11-04]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

vyvážený, dynamický. Penzijní společnosti, kterých je ve II. pilíři celkem šest, budou tyto peníze zhodnocovat ve fondech. Společnosti jsou: Allianz, Česká spořitelna, ČSOB, Komerční banka, České pojišťovny, Raiffeisen. Konkrétní výpočet je možno provést zde: www.duchodovakalkulacka.mpsv.cz. Důchodová kalkulačka je modelem založeným na určitých předpokladech vývoje mnoha ukazatelů.⁶⁸

1.3.3 Třetí pilíř

Penzijní připojištění se státním příspěvkem je možno podle terminologie EU považovat za třetí pilíř důchodového systému. Součástí třetího pilíře jsou i produkty komerčních pojišťoven - zejména životního pojištění. Důchody přiznávané ze třetího pilíře se zatím podílejí na příjmech důchodců zanedbatelnou měrou. Tento pilíř však není v obsahu webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, protože jde o působnost Ministerstva financí. V členských státech EU obvyklý druhý pilíř (zaměstnavatelské penzijní systémy) v českém důchodovém systému neexistuje. Základním hmotněprávním předpisem, který upravuje nároky na důchody ze základního důchodového pojištění, způsob stanovení výše důchodů a podmínky pro jejich výplatu, je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1996.⁶⁹

Účelem penzijního připojištění je zabezpečit občanům další zdroj příjmů, který bude přispívat k udržení přiměřené životní úrovně. Dle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem se bere sběr peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a od státu poskytnutých ve prospěch účastníků a vyplácení dávek penzijního připojištění. Penzijní připojištění provádí zvláštní instituce, tj. penzijní fondy, které jsou akciovými společnostmi. Ke vzniku potřebují povolení České národní banky. Pro provádění penzijního připojištění má velký význam penzijní plán, který musí mít každý penzijní fond.⁷⁰

Účastníkem penzijního připojištění může být každá fyzická osoba, která je starší 18 let a má trvalý pobyt na území České republiky. Vznik je na základě písemné smlouvy o penzijním připojištění, která se uzavře s osobou splňující podmínky a penzijním fondem, v den, který je uveden ve smlouvě.⁷¹

⁶⁸ Srov. Lidové noviny z 8.2.2013.

⁶⁹ Srov. PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. Praha: Univerzita J. A. Komenského. 2007. s. 27.

⁷⁰ Srov. PŘIB, J. *Kdy do důchodu a za kolik*. Praha: Grada, 2011. s. 111.

⁷¹ Srov. PŘIB, J. *Kdy do důchodu a za kolik*. Praha: Grada, 2011. s. 112.

Příspěvek účastníka (měsíční plaba v Kč)	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
Státní příspěvek v roce 2012	50	90	120	140	150	150	150	150	150	150
Státní příspěvek v roce 2013	0	0	90	110	130	150	170	190	210	230

Obr. 4 Změna výše státního příspěvku penzijního připojištění od roku 2013

Zdroj: epojištění. *Penzijní připojištění*. [online]. Poslední aktualizace: 1.1.2013. [cit. 2013-01-31]. Dostupné z: <<http://www.epojisteni.cz/penzijni-pripojisteni/>>.

1.4 Předdůchody

V souvislosti s důchodovou reformou se hovoří také o tzv. předdůchodu. Předdůchody mají umožnit lidem odchod do předčasné penze za lepších podmínek než nyní.

„Od samého počátku projednávání možnosti zavedení důchodového zabezpečení osob ve věku blízkém důchodovému věku bylo rozhodnuto, že tato problematika musí být řešena mimo průběžný I. pilíř důchodového systému. Nelze tedy systém tzv. předdůchodů zaměňovat s tzv. předčasným důchodem, jak jej známe ve stávajícím I. pilíři.“⁷²

Zde je třeba v první řadě upozornit, že nejde o předčasný starobní důchod přiznávaný, při splnění zákonem stanovených podmínek, dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Jde o „produkt“ tzv. doplňkového penzijního spoření. Nově se v zákoně o doplňkovém penzijním spoření navrhuje možnost přiznat a vyplácet tzv. předdůchod (penze na určenou dobu) z finančních prostředků naspořených v rámci účasti na doplňkovém penzijním spoření, a to až pět let před dosažením důchodového věku.⁷³

Nepůjde o zvláštní typ dávky definované zákonem o doplňkovém penzijním spoření, ale pouze o určitý způsob čerpání naspořených prostředků. Podmínkou je, že

⁷² URBAN, R. *Předdůchody – dávky ze III. pilíře*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 3. roč. 2012. s. 3.

⁷³ Srov. ŠÁROVÁ VLKOVÁ, Š. *Změny v důchodovém pojištění související s důchodovou reformou*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 11. roč. 2012. s. 12.

částka tohoto měsíčního čerpání bude v neklesající výši a na počátku bude činit alespoň 30 % průměrné mzdy v národním hospodářství. Z uvedeného vyplývá, že chce-li osoba čerpat předdůchod, musí mít naspořenou dostatečnou výši finančních prostředků, která pokryje období čerpání předdůchodu. Např. bude-li 30 % průměrné mzdy činit 8 000,- Kč a osoba by chtěla předdůchod čerpat 2 roky před dosažením důchodového věku, pak musí mít naspořeno 8 000,- Kč x 24, tj. celkem 192 000,- Kč.⁷⁴

Z hlediska důchodového pojištění se navržené opatření dotkne ustanovení § 16 odst. 4 ZDP, kdy se navrhuje rozšířit zde definované vyloučené doby o dobu pobírání předdůchodu tak, aby pobírání této dávky nemělo následně negativní dopad na výši starobního důchodu. V této souvislosti se dále navrhuje, aby za osoby čerpající tuto dávku byl plátcem pojistného na zdravotní pojištění stát. Účinnost se navrhuje od 1. ledna 2013.⁷⁵

Požádat o předdůchod bude možné, bude-li žadatel mít naspořeny dostatečné prostředky. Prostředky, ze kterých bude možné poskytovat dávky z III. pilíře, budou zahrnovat veškeré příspěvky účastníka do účastnických fondů, státní příspěvky, příspěvky zaměstnavatele a jejich zhodnocení. Za účelem naspoření dostatečného množství prostředků na účtech účastníků budou k vyšším úložkám motivováni jak účastníci, tak zaměstnavatelé, a to formou státního příspěvku a daňového zvýhodnění. Příspěvek zaměstnavatele bude nově osvobozen od daně z příjmu do výše 30 000,- Kč za rok a to pro všechny zaměstnance.⁷⁶

⁷⁴Srov. ŠÁROVÁ VLKOVÁ, Š. *Změny v důchodovém pojištění související s důchodovou reformou*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 11. roč. 2012. s. 12.

⁷⁵Srov. ŠÁROVÁ VLKOVÁ, Š. *Změny v důchodovém pojištění související s důchodovou reformou*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 11. roč. 2012. s. 12.

⁷⁶Srov. URBAN, R. *Předdůchody – dávky ze III. pilíře*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 3. roč. 2012. s. 5.

2. Praktická část

Praktická část této bakalářské práce se skládá převážně z anketního šetření, jehož cílem bylo zjistit informovanost, přehlednost a další důvody ke vstupu do důchodového systému ČR.

Cílem anketního šetření bylo zjistit, jak se klienti staví k důchodovému systému v České republice. Dotazovaní klienti byli vybráni různorodě, zastoupeny byly veškeré věkové skupiny.

Objektem ankety byli občané České republiky, klienti Okresní správy sociálního zabezpečení ve Strakonících. Celkový počet dotázaných byl 70 respondentů z toho 30 mužů a 40 žen – ve věku 18 – 55 let s náhodným výběrem.

Místem ankety byla Okresní správa sociálního zabezpečení ve Strakonících.

Metodika a technika výzkumu

Na svůj kvantitativní výzkum jsem použila metodu terénního výzkumu. Zjištěné výsledky jsou zpracovány metodou matematicko-statistickou, která pomáhá roztřídit data získaná terénním šetřením.

Technikou výzkumu byla anketa složena z 18 otázek, které byly identifikační, otevřené i uzavřené.

Harmonogram

Můj výzkum trval celkem jeden měsíc. Zpracování ankety mi trvalo dva dny.

Hypotéza, na základě které jsem určila otázky do anketního šetření:

„Domnívám se, že i po reformě důchodového systému lidé ve většině využívají doplňkové důchodové spoření.“

2.1 Vyhodnocení anketního šetření

Základním úkolem bylo vyhodnotit anketní šetření a výsledky převést každou otázkou do přehledné tabulky. Celkem bylo rozdáno 70 anket, jejich návratnost činila 100 %. Anketa obsahovala 18 otázek, z toho bylo 5 otázek identifikačních, 9 otázek uzavřených a 4 otázky byly otevřené.

Ukázka dotazníku je viz. příloha č. III.

Tab. č. 1 Rozdělení respondentů podle pohlaví

Otázka č. 1 „Pohlaví“

1. Pohlaví:	Muž		Žena	
	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>
	30	43	40	57

Komentář:

Z celkového počtu 70 respondentů bylo 57 % žen a 43 % mužů.

Tab. č. 2 Rozdělení respondentů podle věku

Otázka č. 2 „Věk“

2. Věk:	18-30		31-50		51-55	
	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>
	23	33	39	56	8	11

Komentář:

Nejčastěji tuto anketu vyplňovali klienti od 31 – 50 let, kteří zřejmě tvoří nejpočetnější skupinu klientů OSSZ Strakonice. Dále se tohoto šetření zúčastnilo 32 % klientů ve věkovém rozmezí 18 – 30 let a pouze 11 % v rozmezí 51 – 55. Pro

větší vypovídající schopnost tohoto šetření nebyli osloveni klienti nad 55 let, kterých se tato praktická část již tolika netýká.

Tab. č. 3 Rozdělení respondentů podle rodinného stavu

Otázka č. 3 „Rodinný stav“

3. Rodinný stav:	žentý/ vdaná		svobodný/ svobodná		rozvedený/ rozvedená		vdovec/ vdova	
	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>
	31	44	34	49	4	6	1	1

Komentář:

Velice zajímavé je, že i když největší skupina klientů byla ve věkovém rozmezí 31 – 50 let, což je 56 %, tak svobodných je z celkového počtu klientů 49 %.

Tab. č. 4 Rozdělení respondentů podle vzdělání

Otázka č. 4 „Vzdělání“

4. Vzdělání:	Střední škola		Střední odborné učiliště		Vysoká škola	
	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>
	46	66	14	20	10	14

Komentář:

Nejvíce je zastoupeno vzdělání středoškolské a to především u věkové skupiny 31 – 50 let. Za to vysokoškolačku je nejvíce v rozmezí 18 -30 let a střední odborné učiliště je rovnoměrně rozděleno mezi veškeré věkové stupně.

Tab. č. 5 Rozdělení respondentů zda jsou zaměstnaní, nezaměstnaní a studenti

Otázka č. 5 „Jste:“

5. Jste:	Zaměstnaný/ zaměstnaná		Nezaměstnaný/ nezaměstnaná		Student/ studentka	
	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %
	63	90	2	3	5	7

Komentář:

Tato odpověď dopadla přesně podle mých představ, jelikož většina klientů OSSZ Strakonice je zaměstnaná.

Tab. č. 6 Rozdělení respondentů podle zájmu o důchody

Otázka č. 6 „Zajímáte se o důchody?“

6. Zajímáte se o důchody?	Ano		Ne	
	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %
	39	56	31	44

Komentář:

Velice překvapivě dopadla pro mě tato otázka. Musíme si uvědomit, že velkou část našeho budoucího důchodu budou dělat částky, které si sami naspoříme. Přijde mi zarážející, že 44 % klientů se o svoji budoucnost vůbec nezajímá.

Tab. č. 7 Rozdělení respondentů podle informovanosti

Otázka č. 7 „Jste dostatečně informováni?“

7. Jste dostatečně informováni?	Ano		Ne	
	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>
	35	50	35	50

Komentář:

Tato otázka částečně souvisí s otázkou číslo 6, protože pokud se člověk o důchod v jakémkoliv kontextu nezajímá, tak jsou pro něj informace irelevantní.

Tab. č. 8 Rozdělení respondentů podle sběru informací

Otázka č. 8 „Odkud získáváte informace?“

8. Odkud získáváte informace?	Média		Internet		Banka		Finanční poradce		Tisk		Nezajímám se	
	<i>Počet resp. abs.</i>	<i>v %</i>	<i>Počet resp. abs.</i>	<i>v %</i>	<i>Počet resp. abs.</i>	<i>v %</i>	<i>Počet resp. abs.</i>	<i>v %</i>	<i>Počet resp. abs.</i>	<i>v %</i>	<i>Počet resp. abs.</i>	<i>v %</i>
	22	32	24	34	3	4	4	6	12	17	5	7

Komentář:

V současné době se mnoho informací hledá hlavně na internetu. To prokázala i moje anketa, kdy tuto službu využilo 34 % respondentů. Druhý největší zástupce pro poskytování informací o důchodovém systému České republiky podle mé ankety tvoří média.

Otázka č. 9: „Co víte o II. pilíři?“

Komentář:

Z ankety je zřejmé, že dotazovaní klienti se o II. pilíř příliš nezajímají. Z celkového počtu 70 respondentů se jich nezajímá 44, to představuje 63 %. Ti co se zajímají o II. pilíř tvoří 37 %. Klienti mají velice podobné odpovědi, a to především že je II. pilíř nevýhodný pro osoby s nižšími příjmy, viz. příloha č. II. Komu se vyplatí reforma. Další odpověď byla, že není možnost vystoupit z II. pilíře, mnoho lidí má obavy z odcizení peněz z tohoto systému. Pouze jedna klientka uvedla, že se odvádí jen 25 % (místo 28 %) a 3 % půjdou na náš osobní účet u penzijní společnosti, kterou si občan vybere. Další 2 % si účastník přidá sám (celkově tedy bude účastníku spoření z vyměřovacího základu sraženo 8,5 %, z toho 3,5 % jako platba do státního rozpočtu a 5 % jako platba na jeho důchodové spoření).

Tab. č. 10 Rozdělení respondentů podle názoru na výstup z II. pilíře

Otázka č. 10 „Je správné, že nelze vystoupit z II. pilíře?“

10. Je správné, že nelze vystoupit z II. pilíře?	Ano		Ne	
	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %
	6	9	64	91

Komentář:

Myslím si, že klient by měl právo za určitých podmínek kdykoliv vystoupit z II. pilíře. To si myslí i 91 % oslovených klientů.

Tab. č. 11 Rozdělení respondentů podle vstupu do II. pilíře

Otázka č. 11 „Vstoupili jste do II. pilíře?“

11. Vstoupili jste do II.pilíře?	Ano		Ne	
	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %
	1	1	69	99

Komentář:

Z celkového počtu oslovených vstoupilo do II. pilíře pouze 1 % klientů. V příloze č. II Komu se vyplatí penzijní reforma je zřejmé, že pro mnoho klientů tento pilíř není výhodný. K tomuto výsledku napomáhá i skutečnost, že ze II. pilíře nelze vystoupit.

Tab. č. 12 Rozdělení respondentů zda si platí penzijní připojištění

Otázka č. 12 „Platíte si penzijní připojištění?“

12. Platíte si penzijní připojištění?	Ano		Ne	
	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %
	53	76	17	24

Komentář:

U této otázky mě zarazilo, že i když se o důchod nezajímá 44 % dotazovaných klientů, tak penzijní připojištění si platí 76 %. Domnívám se, že mnoho klientů se spíše nezajímá o II. pilíř důchodové reformy a o tom mě přesvědčily otázky č. 10 a č. 11.

Tab. č. 13 Rozdělení respondentů podle výše penzijního připojištění

Otázka č. 13 „Pokud ano, v jaké výši?“

13. Pokud ano, v jaké výši?	100,- - 299,-		300,-		301,- - 1000,-		1001,- - výše		Neplatí si	
	Počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %
	6	9	23	33	22	31	2	3	17	24

Komentář:

U otázky č. 12 sice 76 % klientů uvádí, že si platí penzijní připojištění, ale 9 % klientů si platí penzijní připojištění v rozmezí od 100,- Kč do 299,- Kč, ale za tyto částky se již neposkytuje státní podpora. Nejvíce klientů, což je 33 % si platí penzijní připojištění v rozmezí 300,- Kč. Tato částka představuje nejnižší možný vklad, proto aby klient získal nejnižší státní podporu. Pouze 3 % klientů si spoří měsíčně nad 1000,- Kč.

Tab. č. 14 Rozdělení respondentů podle doby penzijního připojištění

Otázka č. 14 „Jak dlouho máte penzijní připojištění?“

14. Jak dlouho máte penzijní připojištění?	0 - 5 let		6 - 10 let		11 - 15 let		15 - výše		Neplatí si	
	počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %	Počet resp. abs.	v %
	29	42	15	21	7	10	2	3	17	24

Komentář:

Z předchozí tabulky je zřejmé, že klienti si spoří minimální částku a z této tabulky je patrné, že i poměrně krátkou dobu.

Tab. č. 15 Rozdělení respondentů podle zvýšení částky penzijního připojištění

Otázka č. 15 „Zvýšili jste si částku penzijního připojištění?“

15. Zvýšili jste si částku penzijního připojištění?	Ano		Ne	
	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %
	22	31	48	69

Komentář:

Na tuto otázku má nejvyšší vliv změna výše penzijního připojištění pro minimální státní příspěvek a to ze 100,- Kč na 300,- Kč.

Tab. č. 16 Rozdělení respondentů podle změny penzijního fondu

Otázka č. 16 „Změnili jste si v průběhu penzijního připojištění penzijní fond?“

16. Změnili jste v průběhu penzijního připojištění penzijní fond?	Ano		Ne	
	Počet respondentů absolutně	v %	Počet respondentů absolutně	v %
	7	10	63	90

Komentář:

Z tabulky je patrné, že klienti nejsou ochotni měnit penzijní fondy a k tomuto kroku se rozhodují pouze výjimečně.

Tab. č. 17 Rozdělení respondentů podle souhlasu, že se sjednotil důchodový věk

Otázka č. 17 „Souhlasíte, že se sjednotil důchodový věk bez ohledu na pohlaví a počtu vchovaných dětí?“

17. Souhlasíte, že se sjednotil důch.věk bez ohledu na pohlaví a počtu vchovaných dětí?	Ano		Ne	
	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>
	8	11	62	89

Komentář:

Jelikož této ankety se z větší části účastnily ženy, tak výsledek není překvapující. V České republice bylo zvykem, že ženy s více dětmi odcházejí do důchodu dříve.

Tab. č. 18 Rozdělení respondentů podle souhlasu, že se zvyšuje důchodový věk

Otázka č. 18 „Souhlasíte se zvyšováním důchodového věku?“

18. Souhlasíte se zvyšováním důchodového věku?	Ano		Ne	
	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>	<i>Počet respondentů absolutně</i>	<i>v %</i>
	2	3	68	97

Komentář:

Této ankety se účastnilo mnoho klientů s dosaženým středoškolským a se středním odborným učilištěm za předpokladu, že se živí manuální prací, je tento výsledek zcela očekávaný viz. Příloha č. I Důchodový věk pojištěnců narozených v období let 1936 až 1977.

2.2 Diskuse a výsledky šetření

Výzkumným šetřením, na základě provedené ankety byly zjištěny zajímavé výsledky, které hodnotí důchodový systém České republiky.

Z výsledků ankety mne nejvíce zaujala odpověď na otázku č. 12 zda si klienti platí penzijní připojištění a v jaké výši. Překvapujícím faktorem je, že 24 % klientů si neplatí penzijní připojištění a 42 % klientů si platí minimální možnou sazbu do 300,- Kč. Z obrázku č. 4 Změna výše státního příspěvku penzijního připojištění od roku 2013 je zřejmé, že klienti, kteří si platí nejnižší částku penzijního připojištění, dostanou státní podporu ve výši 90,- Kč. Zatímco lidé, kteří si platí měsíčně 1000,- Kč dostávají státní podporu ve výši 230,- Kč. Pokud si člověk platí minimální částku 300,- Kč a od státu dostane 90,- Kč, tak to představuje státní příspěvek ve výši 30 % vkladu. V případě, že si člověk platí 1000,- Kč a výše je státní příspěvek 230,- Kč a to představuje 23 % výše vkladu. Tento krok se mi zdá velice rozumný, jelikož motivuje lidi si platit vyšší částky než tomu bylo v roce 2012, kdy byl státní příspěvek od 500,- a výše pouze 150,- Kč.

V této anketě si částku 500,- Kč platí 17 klientů a to je 24 % z celkového počtu respondentů. Toto vysoké číslo je zcela jistě ovlivněno, že v roce 2012 byla za částku 500,- Kč vyplacena maximální možná státní podpora. U klientů, kteří si začali spořit až tento rok se velice často objevují částky vyšší než 500,- Kč. Pět klientů si spoří částku vyšší než 1000,- Kč, aby dosáhli na maximální možný státní příspěvek.

Podle mého názoru by bylo vhodné vést debatu do jaké výše by stát vyplácel státní podporu pro vyšší částky než je 1000,- Kč. Při zhodnocení cca 23 % se jedná o velice zajímavé zhodnocení vkladu. K maximálnímu využití státní podpory je tedy vhodné ukládat 1500,- Kč měsíčně (18 tisíc ročně).

Vedle státního příspěvku si lze část vložených peněz (maximálně 12 tisíc ročně) také každoročně odepsat z daňového základu. Jde o peníze, k nimž už nepříslušel státní příspěvek (tedy vklady nad 500,- Kč měsíčně).

Z mé ankety vyšlo, že nejnižší částku 300,- Kč si platí svobodné ženy, které mají středoškolské vzdělání a mají trvalé zaměstnání. U těchto lidí bych předpokládala, že si budou platit maximální možnou částku penzijního připojištění, jelikož nemají spojené náklady s výchovou dětí.

Z celkového počtu 70 respondentů si 6 klientů platí penzijní připojištění v takové výši, že nemají nárok na státní příspěvek. Toto vysoké číslo je zřejmé

způsobeno tím, že mnoho klientů se o své důchody vůbec nezajímá. Tuto situaci je možno ověřit výsledky z mé ankety, kdy 44 % respondentů se o důchody nezajímá. Z 6 klientů, co si platí nejnižší částku penzijního připojištění, jsou dva svobodní muži, ve věku 26 let a 28 let, mají středoškolské vzdělání, jeden je zaměstnaný a druhý nezaměstnaný. Další dva klienti jsou svobodné ženy, ve věku 28 let a 31 let, mají vysokoškolské vzdělání a obě jsou zaměstnané. Dále dvě vdané ženy ve věku 32 let a 39 let, mají středoškolské vzdělání a jsou také zaměstnané.

Jeden z cílů této práce, bylo zjistit kolik klientů vstoupilo do II. pilíře. Před vyhodnocením ankety jsem očekávala, že účast v II. pilíři nebude příliš vysoká. Při vyhodnocování ankety se můj předpoklad potvrdil, jelikož do II. pilíře vstoupila pouze jedna žena ve věku 28 let, vysokoškolsky vzdělaná, svobodná a zaměstnaná.

Doufám, že jsem pro mnoho čtenářů vytvořila text, který jim pomůže orientovat se ve složitém důchodovém systému.

3. Závěr

Závěrem mé bakalářské práce nezbyvá nic jiného než ji shrnout a zhodnotit, zda bylo dosaženo cíle stanoveného v úvodu.

V první části jsem se zabývala pojmem sociální zabezpečení. Dále důchodovým pojištěním, kde jsem se věnovala i ostatním druhům důchodu a uvedla, co je potřebné při žádosti o důchod.

Ve druhé části jsem popisovala tři pilíře důchodové reformy a předdůchod.

Ve třetí části jsem se věnovala praktické části, kde se mi potvrdil cíl práce na základě ankety.

Cílem práce bylo vytvořit přehledný souhrn o důchodovém systému v České republice, dozvědět se zda se jsou lidé informováni o důchodové reformě, zda si platí penzijní připojištění a zda vstoupili do II. pilíře. Odpovědi respondentů byly někdy až překvapivé, a to například kolik klientů si neplatí důchodové připojištění nebo nezájem klientů o II. pilíř. Do II. pilíře v České republice k 7.3.2013 vstoupilo necelých 13 500 lidí z celkového počtu cca 6 430 000 lidí, což je zhruba 0,21 % potenciálních klientů. Toto nízké číslo znamená, že pro většinu klientů je II. pilíř nevýhodný nebo si to aspoň myslím.

Myslím si, že cíl práce jsem splnila, potvrdila se i má hypotéza a to v otázkách č. 12, 13 a 14:

„Domnívám se, že i po reformě důchodového systému lidé ve většině využívají doplňkové důchodové spoření.“

Vlivem mnoha zákonů se za poslední rok změnilo mnohé v důchodovém systému České republiky. Mnoho lidí má problém se v tomto velkém množství informací orientovat. Doufám, že tato bakalářská práce přispěla k lepší přehlednosti v důchodovém systému a vytvořila ucelený souhrn s touto tematikou.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

- ARNOLDOVÁ, A. *Sociální zabezpečení I*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3724-9.
- ČERNÁ, J. *Právo sociálního zabezpečení*. Pelhřimov: Čeněk Aleš, 2002. ISBN 80-86473-07-4.
- KAHOUN, V. *Sociální zabezpečení*. Praha: Triton, 2009. ISBN 978-80-7387-346-2.
- KELLER, J. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Copyright, 2011. ISBN 978-80-7419-059-9.
- KELLER, J. *Soumrak sociálního státu*. vyd. 2. Praha: Slon, 2009. ISBN 978-80-7419-017-9.
- KREBS, V. *Solidarita a ekvivalence v sociálních systémech*. Praha: Copyright, 2009. ISBN 978-80-7416-044-8.
- PETRÁŠEK, J. *Sociální politika*. Praha: Univerzita J. A. Komenského. 2007. ISBN 978-80-86723-41-9.
- PŘIB, J. *Kdy do důchodu a za kolik*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3616-7.
- TOMEŠ, I. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: Všehrd, 1995. ISBN 80-85305-33-X.
- Úplné znění, *Sociální pojištění. Důchodové pojištění*. Sagit, 2012
- Úplné znění. *Sociální zabezpečení*. Sagit, 2012
- Úplné znění. *Důchodové a penzijní spoření*. Sagit. 2012

Internetové zdroje:

- Česká správa sociální zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [online]. Dostupné z: <<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/ucast-na-pojisteni>>.
- Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [online] Dostupné z: <<http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/invalidni-duchody>>
- Česká správa sociálního zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [online] Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/pozustalostni-duchody>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Důchodové pojištění*. [online]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3>>.

Novinové zdroje:

- VOŘÍŠEK, V. *Takzvaný předčasný starobní důchod*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 2. roč. 2012.
- URBAN, R. *Předdůchody – dávky ze III. pilíře*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 3. roč. 2012.
- URBAN, R. *II. pilíř penzijního systému*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 7. roč. 2012.
- *Jak žádat o důchod*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 10. roč. 2012.
- ŠÁROVÁ VLKOVÁ, Š. *Změny v důchodovém pojištění související s důchodovou reformou*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. č. 11. roč. 2012
- *II. pilíř důchodové reformy odstartoval*. Národní pojištění. Odborný měsíčník. Česká správa sociálního zabezpečení. č. 2/2013
- Časopis Sociální práce č. 3/2012. *K čemu slouží reformy*. Asociace vzdělavatelů v sociální práci ve spolupráci s Fakultou sociálních studií Ostravské univerzity v Ostravě
- Lidové noviny z 8.2.2013

Seznam obrázků

Obr. 1 Systém sociálního pojištění

Obr. 2 Orgány sociálního zabezpečení

Obr. 3 Doby pojištění

Obr. 4 Změna výše státního příspěvku penzijního připojištění od roku 2013

Seznam tabulek

Tab. č. 1 Rozdělení respondentů podle pohlaví

Tab. č. 2 Rozdělení respondentů podle věku

Tab. č. 3 Rozdělení respondentů podle rodinného stavu

Tab. č. 4 Rozdělení respondentů podle vzdělání

Tab. č. 5 Rozdělení respondentů zda jsou zaměstnaní, nezaměstnaní a studenti

Tab. č. 6 Rozdělení respondentů podle zájmu o důchody

Tab. č. 7 Rozdělení respondentů podle informovanosti

Tab. č. 8 Rozdělení respondentů podle sběru informací

Tab. č. 10 Rozdělení respondentů podle názoru na výstup z II. pilíře

Tab. č. 11 Rozdělení respondentů podle vstupu do II. pilíře

Tab. č. 12 Rozdělení respondentů zda si platí penzijní připojištění

Tab. č. 13 Rozdělení respondentů podle výše penzijního připojištění

Tab. č. 14 Rozdělení respondentů podle doby penzijního připojištění

Tab. č. 15 Rozdělení respondentů podle zvýšení částky penzijního připojištění

Tab. č. 16 Rozdělení respondentů podle změny penzijního fondu

Tab. č. 17 Rozdělení respondentů podle souhlasu, že se sjednotil důchodový věk

Tab. č. 18 Rozdělení respondentů podle souhlasu, že se zvyšuje důchodový věk

Seznam příloh

Příloha I. Důchodový věk pojištěnců narozených v období let 1936-1977

Příloha II. Komu se vyplatí penzijní reforma

Příloha III. Anketa

Příloha č. I Důchodový věk pojištěnců narozených v období let 1936 - 1977

Rok narození	Důchodový věk činí u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r

(Úplné znění. Sociální pojištění 2012. s. 165.)

Příloha č. II Komu se vyplatí penzijní reforma

	vyplatí se
	nevyplatí se

Věk	Hrubý měsíční příjem v Kč (MUŽI)									
	5019-11048	11073-13261	13279-15416	15147-17720	17740-19327	19331-21980	22000-25000	25000-28987	29000-36551	36575-197824
21	-29	-3	8	23	23	33	41	48	**	**
22	-23	-6	7	24	22	33	42	43	31	58
23	-26	-13	5	15	21	23	38	41	54	**
24	-24	-11	4	15	18	28	33	40	48	55
25	-23	-12	-2	12	17	27	26	38	35	52
26	-23	-17	-2	2	18	17	32	37	30	48
27	-28	-16	-1	7	8	18	15	36	41	40
28	-20	-15	-5	6	13	20	22	30	33	43
29	-26	-15	-5	3	8	16	20	26	36	40
30	-25	-15	-7	-5	8	14	19	28	31	34
31	-28	-18	-11	-1	3	7	18	24	28	30
32	-31	-23	-9	-5	0	13	11	15	30	37
33	-30	-27	-14	-7	2	5	14	19	22	35
34	-21	-26	-15	-4	3	7	12	15	19	27
35	-28	-24	-16	-7	0	3	9	13	20	27
36	-24	-29	-13	-6	-5	2	9	13	20	27
37	-28	-25	-17	-6	-1	3	5	9	17	30
38	-20	-24	-16	-11	-2	4	6	9	15	25
39	-23	-24	-16	-11	-4	0	1	9	13	21
40	-20	-19	-15	-10	-5	-3	4	9	15	17
41	-27	0	-16	-10	-2	1	6	10	15	20
42	-30	-21	-15	-9	-4	-1	2	7	7	18
43	-32	-22	-13	-7	-7	0	4	7	10	20
44	-26	-20	-14	-10	-7	-4	1	7	9	15
45	-30	-20	-15	-10	-8	-3	1	5	9	12
46	-18	-21	-13	-9	-6	-2	-1	3	8	12
47	-21	-16	-12	-8	-4	-1	-1	3	3	15
48	-27	-16	-13	-8	-6	-3	0	4	6	12
49	-17	-16	-11	-8	-5	-2	0	1	2	9
50	-21	-18	-10	-7	-5	-4	-3	2	6	8
51	-18	-15	-10	-7	-6	-3	-1	2	3	4
52	-18	-13	-9	-6	-4	-3	0	1	2	7
53	-17	-12	-9	-6	-3	-2	-1	-2	3	6
54	-11	-10	-7	-5	-4	-1	0	0	1	4
55	-10	-8	-6	-4	-3	-2	-1	0	1	3
56	-9	-7	-5	-4	-2	-2	-1	0	1	2
57	-6	-5	-4	-3	-2	-1	-1	0	1	1
58	-4	-3	-2	-2	-1	-1	-1	0	1	1

Zdroj: Mladá fronta Dnes ze 4.10.2012

Věk	Hrubý měsíční příjem v Kč (ŽENY)									
	5019-11048	11073-13261	13279-15416	15147-17720	17740-19327	19331-21980	22000-25000	25000-28987	29000-36551	36575-197824
21	-71	-49	-34	**	-17	**	8	**	**	**
22	-71	-48	-31	-17	-16	-7	**	28	**	58
23	-68	-48	-32	-14	-6	0	6	15	25	**
24	-68	-49	-34	-14	-10	0	-2	13	21	29
25	-58	-52	-29	-10	0	-2	21	16	**	34
26	-62	-51	-34	-17	-1	-3	12	14	17	37
27	-65	-46	-35	-20	-13	-6	16	13	23	31
28	-59	-44	-34	-25	-10	0	-4	14	24	32
29	-63	-42	-29	-18	-11	-1	1	15	22	32
30	-65	-48	-31	-27	-8	2	9	**	18	32
31	-57	-45	-28	-17	-11	-4	2	14	18	23
32	-56	-49	-28	-17	-7	2	9	12	24	25
33	-61	-44	-30	-19	-14	-4	1	8	6	22
34	-57	-45	-30	-17	-11	-9	1	9	12	24
35	-59	-46	-29	-19	-9	-7	1	9	8	12
36	-55	-40	-25	-19	-13	-5	1	10	5	16
37	-57	-40	-28	-18	-13	-10	1	6	5	24
38	-55	-38	-28	-22	-12	-6	-6	5	13	17
39	-49	-40	-29	-19	-13	-8	-9	2	9	13
40	-48	-36	-27	-19	-14	-9	1	-1	10	14
41	-47	0	-25	-17	-13	-7	-4	4	9	19
42	-41	-35	-25	-18	-13	-7	-3	3	2	8
43	-42	-33	-23	-17	-11	-7	-2	-2	6	12
44	-40	-32	-23	-16	-11	-9	-2	2	7	12
45	-37	-29	-23	-16	-10	-7	-5	-1	7	3
46	-35	-28	-20	-16	-11	-10	-3	-2	-1	9
47	-33	-26	-19	-15	-11	-6	-4	-2	4	8
48	-31	-23	-19	-14	-10	-7	-4	-1	1	6
49	-30	-23	-17	-13	-9	-7	-3	-2	0	6
50	-25	-20	-15	-12	-9	-6	-4	-2	-1	3
51	-22	-18	-14	-11	-8	-5	-4	-2	0	0
52	-18	-15	-11	-8	-7	-5	-4	-2	-2	3
53	-14	-11	-9	-7	-5	-4	-3	-1	0	3
54	-11	-9	-6	-5	-4	-3	-2	-1	0	1
55	-7	-5	-4	-3	-3	-2	-1	-1	-2	0
56	-3	-3	-2	-1	-1	-1	-1	-1	0	1

Zdroj: Mladá fronta Dnes ze 4.10.2012

Příloha č. III

ANKETA

Dobrý den, jmenuji se Eliška Šípová a jsem studentkou 3. ročníku Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích obor Sociální a charitativní práce. Anketa poslouží ke zpracování mé bakalářské práce na téma „Důchodový systém v České republice“. Je zcela anonymní a veškeré Vámi uvedené informace budou použity pro zpracování této bakalářské práce. Označte prosím vždy pouze jednu odpověď, pokud není uvedeno jinak.

1. Vaše pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena

2. Věk?

.....

3. Rodinný stav?

.....

4. Vzdělání?

.....

5. Jste:

- a) zaměstnaný(á)
- b) nezaměstnaný(á)
- c) student(ka)

6. Zajímáte se o důchody v České republice?

- a) Ano
- b) Ne

7. Myslíte si, že jste dostatečně informovaní o důchodové reformě?

- a) Ano
- b) Ne – jaké informace Vám chybí?.....

8. Odkud získáváte informace o důchodové reformě?

.....

9. Co víte o druhém pilíři?

.....

10. Myslíte si, že je správné, že nelze vystoupit z II. pilíře?

- a) Ano
- b) Ne

11. Vstoupili jste do II. pilíře?

- a) Ano
- b) Ne

12. Platíte si penzijní připojištění?

- a) Ano
- b) Ne

13. Pokud ano, tak v jaké výši?

.....

14. Jak dlouho máte penzijní připojištění?

.....

15. Zvýšili jste si částku penzijního připojištění?

- a) Ano
- b) Ne

16. Změnili jste v průběhu penzijního připojištění penzijní fond?

- a) Ano
- b) Ne

17. Souhlasíte s tím, že se sjednotil důchodový věk pojištěnců bez ohledu na pohlaví a počtu vychovaných dětí?

- a) Ano
- b) Ne

18. Souhlasíte se zvyšováním důchodového věku?

- a) Ano
- b) Ne

Abstrakt

ŠÍPOVÁ, E. *Důchodový systém v České republice*. České Budějovice 2013. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce J. Šimečková.

Klíčová slova: sociální zabezpečení, důchodová reforma, předdůchod, doba pojištění, starobní důchod, výše důchodu, žádost o důchod

Bakalářská práce se zabývá problematikou důchodového systému v České republice. Je rozdělena na dvě části – teoretická a praktická část.

Teoretická část v prvním případě popisuje ucelený pohled na sociální zabezpečení. Zaměřuje se na současný důchodový systém, který je tvořen ze tří pilířů a vstoupil v platnost 1.1.2013. Každý pilíř důchodové reformy je zde podrobně vysvětlen. Práce popisuje účast na důchodovém pojištění, doby pojištění a způsob výpočtu důchodu. Dále definuje jednotlivé druhy důchodu, které jsou poskytovány v rámci českého důchodového systému.

Praktická část se věnuje anketnímu šetření. Respondenti odpovídají na položené otázky, které se zabývají informovaností o důchodech, o vstupu do II. pilíře a o penzijním připojištění.

Abstract

ŠÍPOVÁ, E. *Retirement system in the Czech Republic*. České Budějovice 2013.

Bachelor's Thesis. The University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of Practical Theology. Thesis supervisor - Mgr. Jana Šimečková.

Key words: social welfare, revision of the retirement system, pre-retirement, retirement savings period, senior pension, senior pension application

This bachelor thesis deals with the senior pension system of the Czech Republic. It is divided in two parts – the theoretical and the practical one.

The theoretical part presents a complete overview of the social welfare system of the Czech Republic which is created of three pillars and has become valid since 1st January 2013. Each of the pillars is described in detail. The thesis describes the participation of the citizen on the social welfare system, the retirement saving period and the way the senior pension is calculated. It also defines different types of the senior pension which is provided in the Czech senior welfare system.

The practical part is focusing on a survey. The interviewees are questioned about the amount of information which they have about the social welfare system, about entering the second pillar of the system and about the retirement savings system.